

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

A.H.K. van Viegen (PvdD), R. Klumpes (GL),
A.L. Koning (PvdA), T.F. Dulfer (PVV), R. van Aelst (SP)
(d.d.11 juli 2018)

Nummer
3419

Onderwerp
Faunabeheerplan knobbelzwaan

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Er is nieuwe informatie ontvangen over financiële ondersteuning van de provincie aan hulverlening van zwanen met olie besmeurde zwanen in het Botlekgebied.

Ook is nieuwe informatie ontvangen van de Caring Vets¹, een groep van ruim 130 dierenartsen die zich vanuit hun professie inzetten om het welzijn van dieren te verbeteren, uitgaande van [art. 2 van de Code voor de Dierenarts](#). Zij maken zich ernstig zorgen over het dierenwelzijn ingevolge het nieuwe faunabeheerplan knobbelzwaan, zoals het gebruik van slag- stoot- en steekwapens. In een brief aan Gedeputeerde Staten geven zij onder meer het volgende aan:

'Het doden van gewonde knobbelzwanen (en overige grote vogels) met slag- snij- of steekwapens is een zeer ernstige en onaanvaardbare aantasting van het dierenwelzijn, dat gepaard gaat met een pijnlijk onnodig langzaam lijden bij het volle bewustzijn waarbij bewustzijnsverlies of de dood niet direct intreden. Bovendien wordt extra stress en lijden veroorzaakt doordat de grote dieren handmatig in bedwang worden gehouden en gefixeerd. Een eerder rapport van de Raad voor Dierenaangelegenheden, "Verkorte zienswijze over vang- en dodingsmethoden" wijst het gebruik van slag-, snij- of steekwapens voor zwanen en ganzen om die reden dan ook af en ziet dit als een ernstige aantasting van het dierenwelzijn. Voor (slacht)ganzen is dit volgens de Raad – volgens EFSA-regels – enkel toegestaan als de ganzen al verdoofd zijn en mag dan alleen worden uitgeoefend door vaklieden die hierin getraind zijn.

In het geval van jagers die de zwanen vangen, verwonden en met slag-, steek- of snijwapens doden gaat het om dieren die niet verdoofd zijn en bij volle bewustzijn zijn die bovendien 2 tot 3x zo zwaar en groot zijn als slachtganzen. Dit gebeurt in het veld door personen die geen opleiding hebben over de anatomie van zwanen en niet de kennis en vaardigheden hebben om gewonde zwanen zonder ernstig lijden effectief en snel te doden met slag- snij- of steekwapens. Hierbij moeten de zwanen ook nog eens met geweld in het veld onder bedwang worden gehouden.

¹ <http://www.caringvets.nl/>

Het doden van een zwaan bij volle bewustzijn middels slag-, snij- of steekwapens, met een gemiddeld gewicht van een middelgrote hond, is zelfs voor een geoefend slachter en/of dierenarts welhaast ondoenlijk zonder de zwaan ernstig en langdurig te laten lijden. Caring Vets is dan ook van mening dat deze methodes uit het oogpunt van dierenwelzijn en ethische aspecten niet geschikt zijn om zwanen bij het volle bewustzijn door voornoemde personen te laten doden.'

Algemene toelichting van Gedeputeerde Staten

Uw Staten hebben bij verordening vrijstelling verleend van het verbod op het doden en bewerken van eieren van knobbelzwanen. Op grond daarvan mogen knobbelzwanen bestreden worden ter voorkoming van belangrijke schade. Blijkens de toelichting bij de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (hierna: de Verordening) wordt een dergelijke vrijstelling verleend wanneer de desbetreffende diersoort naar verwachting voor meer dan 10.000 euro per jaar aan schade zal gaan veroorzaken wanneer er niet bestreden of beheerd wordt. De knobbelzwaan is één van de soorten die boven de genoemde schadedrempel uitkomt. Uit cijfers van Bij12 Faunafonds blijkt overigens dat de grens van 10.000 euro schade in 2017 ruimschoots is overschreden. In de Verordening is opgenomen dat ter voorkoming van schade de eieren van de knobbelzwaan bewerkt mogen worden en dat de volwassen knobbelzwanen mogen worden gedood. In de Verordening zijn tevens de middelen opgenomen die hierbij mogen worden gebruikt en in de bijlage bij de Verordening zijn enkele aanvullende voorschriften opgenomen.

Op grond van de Wet natuurbescherming mag de daadwerkelijk uitvoering van schadebestrijding slechts plaatsvinden overeenkomstig een goedgekeurd faunabeheerplan. De hierboven genoemde en door uw Staten verleende vrijstelling voor de knobbelzwaan is om die reden nader uitgewerkt in het Faunabeheerplan knobbelzwaan. Dit faunabeheerplan moet voldoen aan de eisen die de Wet natuurbescherming stelt en aan de eisen die uw Staten hieraan bij verordening hebben gesteld. Om in werking te treden behoeft een faunabeheerplan tenslotte de goedkeuring van Gedeputeerde Staten die op bovenstaande punten toetsen.

In het Faunabeheerplan knobbelzwaan is aangegeven hoe de bestrijding van schade door knobbelzwanen in zijn werk gaat en ook is de nodige achtergrondinformatie opgenomen. Het Faunabeheerplan knobbelzwaan voldoet daarmee aan de Wet en de door u in de Verordening gestelde eisen en is derhalve door ons goedgekeurd, niet nadat deze voor wensen en bedenkingen aan de commissie DO op 13 juni jl. is voorgelegd.

1. *Bent u met ons van mening dat het tegenstrijdig is als GS aan de ene kant met olie besmeurde zwanen financieel ondersteunen om te overleven en aan de andere kant honderden zwanen laten doden? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Wij zijn van mening dat dierenleed steeds tot een minimum moet worden beperkt. Daarom hebben wij ervoor gekozen om te helpen voorkomen dat dieren door de besmeuring met olie op een ellendige manier aan hun einde komen.

Wellicht ten overvloede merken wij op dat de provincie geen opdrachtgever is voor het doden van knobbelzwanen. De knobbelzwanen mogen ter voorkoming van schade worden verjaagd met ondersteunend afschot, op basis van de in uw Staten

vastgestelde Verordening. Zie ook de algemene toelichting. Er is geen sprake van populatiebeheer.

2. *Bent u vanwege deze gebeurtenis en de nadelige gevolgen voor vele honderden zwanen voornemens de schadebestrijding tijdelijk op te schorten, zoals GS ook kunnen besluiten bij strenge winterse omstandigheden? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Op dit moment vindt geen bestrijding van zwanen plaats. Conform de Verordening mag verjaging met ondersteunend afschot pas plaatsvinden vanaf 1 oktober op percelen met ingezaaid gras, graszoden, graszaad en koolzaad en vanaf 15 november op percelen met gras en granen. Afschot om daarmee de populatieomvang te reguleren, is niet toegestaan.

3. *Gaan GS actie ondernemen om de kosten voor de hulp aan de zwanen te verhalen op de veroorzaker? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Wij hebben geen verplichte kosten behoeven te maken, maar hebben uit eigen initiatief een incidentele subsidie verleend aan de twee opvangcentra die een belangrijke rol hebben gespeeld bij het schoonmaken van de besmeurde vogels. Daarom achten wij het niet nodig om de verleende subsidie te verhalen op de veroorzaker van de vervuiling.

4. *Op grond waarvan is geoordeeld dat de vergaande dodingsmiddelen, die ingezet mogen worden goed in verhouding zijn met de geringe schade die wordt veroorzaakt (proportionaliteitsbeginsel)? Kunt u uw antwoord nader onderbouwen? Bent u bereid om dit te heroverwegen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

In de Verordening zijn middelen opgenomen die gebruikt mogen worden bij het verjagen en doden van knobbelzwanen. Het primaire middel voor het doden van knobbelzwanen is het geweer. Ook wanneer een zwaan na een eerste schot niet direct dood is, zal het geweer moeten worden ingezet om het dier uit het lijden te verlossen. Slechts in noodsituaties, waarin het gebruik van het geweer gevaar oplevert voor de omgeving, dient gebruik te worden gemaakt van een steek- of slagwapen om de gewonde knobbelzwaan snel uit het lijden te verlossen. Het beeld dat door sommigen is opgeroepen, dat slag- en steekwapens gebruikt mogen worden als primaire dodingsmiddelen, is dus niet juist.

5. *Bent u bereid om op korte termijn de in het faunabeheerplan genoemde proef van verjaging zonder afschot te gaan uitvoeren? Zo ja wanneer en waar? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

In de Krimpenerwaard zijn hierover serieuze gesprekken gaande waarbij diverse partijen aan tafel zitten. Hiervoor is het noodzakelijk dat er lokaal het nodige draagvlak

bestaat. De deelnemende partijen zullen vrijwillig afstand moeten doen van het bij Verordening toegekende recht om de zwanen met ondersteunend afschot te verjagen.

6. *Bent u bekend met de Caring Vets?*

Antwoord

Ja, sinds deze organisatie het bericht heeft gestuurd waar u naar verwijst.

7. *Caring Vets hebben in een brief aan GS laten weten dat zij het gebruik van slagstoot- en steekwapens om zwanen te doden sterk afkeuren (zie de toelichting). Hoe beoordeelt u deze informatie van deskundigen en bent u bereid het gebruik van slagstoot- en steekwapens uit het faunabeheerplan te halen?*

Antwoord

Knobbelzwanen worden gedood met het geweer. Als de zwaan na een eerste schot niet direct dood is, zal het geweer nogmaals worden gebruikt om het dier snel uit het lijden te verlossen. In incidentele gevallen kan het geweer echter om redenen van veiligheid niet gebruikt worden om een gewonde knobbelzwaan uit het lijden te verlossen. Daarom is het gebruik van slag-, snij- of steekwapens in de Verordening toegestaan, uitsluitend voor het snel kunnen doden van gewonde dieren. De inzet van een slag-, snij- of steekwapen is nadrukkelijk een noodmaatregel om in alle omstandigheden een gewonde knobbelzwaan snel en verantwoord uit het lijden te kunnen verlossen.

8. *De zwanenpopulatie blijft sinds 2000 stabiel, ook in provincies waar afschot niet plaatsvindt. De schade aan de gewassen is desondanks sterk verminderd (Sovon, Faunafonds) en het beroep van agrariërs op de schaderegeling door de Provincie is dan ook sterk verminderd. Bovendien zijn er prima preventieve diervriendelijke methoden om zwanen van landbouwpercelen te verjagen. Bent u bereid om aan de hand van deze informatie nader te (laten) onderzoeken om geen doding meer te laten plaatsvinden? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De informatie uit het faunabeheerplan spreekt bovenstaande stellingen tegen. De aantallen niet broedende knobbelzwanen zijn in Zuid-Holland niet stabiel, maar nemen juist toe. Daar komt bij dat de schade in Zuid-Holland niet is afgenomen. Integendeel, in 2017 is juist veel meer schade getaxeerd dan in de jaren daarvoor. Volledigheidshalve merken wij nogmaals op dat de toestemming voor afschot in Zuid-Holland niet is bedoeld om daarmee de populatieomvang te reguleren, maar om de verjaging ter voorkoming van schade te ondersteunen.

9. *Caring Vets geven vanuit het oogpunt van dierenwelzijn de volgende aanbevelingen:*

- *geen zwanen vangen na zonsondergang en voor zonsopkomst;*
- *geen gebruik van slag- stoot- en steekwapens om zwanen te doden;*
- *geen zwanen vangen middels een hond, haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds;*

